

Finansdepartementet

Høringsportalen

Vår saksbehandler	Kopi til	Vår dato	Vår referanse	Deres referanse
eo		28.7.2021		21/3414

Høringsinnspill fra Unio

Jobbskattefradrag for unge

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 16. juni 2021 om overnevnte. Departementets forslag innebærer at det innføres et nytt fradrag i arbeidsinntekt for unge under 30 år.

Unio deler departementets bekymring for sysselsettingssituasjonen for de unge. De unge er særlig hardt rammet av koronakrisa med svært høy ledighet og høy langtidsledighet. Dette kommer på toppen av en dårlig utvikling over mange år, bl.a. høyere andel uføre blant de unge.

Unio viser til at Sysselsettingsutvalgets ekspertgruppe (NOU 2019: 7 Arbeid og inntektssikring. Tiltak for økt sysselsetting.) avviste innføring av et jobbskattefradrag. Ekspertgruppen konkluderte: «*Basert på eksisterende kunnskapsgrunnlag vil jobbskattefradrag likevel bare gi moderate sysselsettingseffekter sammenlignet med det betydelige provenytapet en slik ordning vil innebære*».

Unio mener at et forslag om jobbskattefradrag er både ineffektivt og dyrt. Moderate sysselsettingseffekter veier ikke opp forskattetapet. SSB har beregnet at et jobbskattefradrag etter svensk modell vil kunne økt sysselsettingen i Norge med beskjedne 0,9 pst. og gi et årlig skattetap på hele 30 mrd. kroner. Departementets forslag er mer avgrenset enn det svenske hvor fradraget er langt større og alle aldersgrupper omfattes. Skattetapet av departementets forslag anslås til 1,5 mrd. kroner. Sysselsettingseffektene må antas som meget beskjedne. Vi stiller oss også avvisende til at regjeringen foreslår et jobbskattefradrag når det partssammensatte Sysselsettingsutvalget (NOU 2021: 2 Kompetanse, aktivitet og inntektssikring - Tiltak for økt sysselsetting) ikke diskuterte denne type tiltak overhodet. Utvalget har satt av et eget kapittel til ungdom under 30 år, men nevner ikke jobbskattefradrag.

Unio mener at skattesystemet må være innrettet slik at det gir gode incentiver til arbeid. Dette er særlig viktig for de laveste inntektsnivåene. Vi viser i den forbindelse til Sysselsettingsutvalgets ekspertgruppe som mente at «*Dette hensynet kan bli stadig viktigere framover, dersom teknologiske og økonomiske endringer fører til økte forskjeller i produktivitet mellom ulike jobber og dermed større lønnsspredning. Det taler for at skattesystemet endres i retning av mindre skatt på arbeid, særlig på lave inntektsnivåer, og mer skatt på andre skatteobjekter, blant annet miljøavgifter, eiendom og grunnrente*».

Unio slutter seg til disse vurderingene. Lavere skatt på lave inntekter, uavhengig av alder, sivilstand og den enkeltes sysselsettingssituasjon, antas på skattesiden å gi de beste virkningene for arbeidstilbudet, men slike endringer må ses i sammenheng med innretningen av det samlede skattesystemet samt innretningen av arbeidsmarkeds- og sysselsettingspolitikken. Det taler også mot et jobbskattefradrag at det vil gjøre skattesystemet mer kompliserte og innføre nye terskeeffekter som er uheldige.

De største hindringene for ungdom som ikke får en fot inn i arbeidsmarkedet er knyttet til utdanning og kompetanse. Det er ikke arbeidsinsentivene det først og fremst er noe i veien med. Forskjellen mellom en lavt betalt jobb og det ungdom kan få på AAP eller uføretrygd er ofte i størrelsesorden 60 000 – 100 000 kroner. Det er med andre ord allerede et betydelig insentiv til å komme i jobb, og et nytt jobbskattefradrag for unge under 30 år på 5000 kroner vil ikke endre dette vesentlig.

Unio mener at regjeringens forslag til jobbskattefradrag først og fremst vil treffe unge som allerede har jobb. Det vil kunne øke ulikhetene mellom unge i og utenfor arbeidsmarkedet. Vi viser til at Finansdepartementet skriver at forslaget isolert sett vil kunne øke inntektsforskjellene noe *«på kort sikt mellom unge uten arbeidsinntekt (herunder både trygdede og ikke-trygdede) og unge med arbeidsinntekt»*.

Unio mener at arbeidsledighet og lav yrkesdeltakelse hos unge må bekjempes med andre og sterkere virkemidler enn skattelette. Det partssammensatte Sysselsettingsutvalget (NOU 2021:2) har en rekke forslag om å styrke kvalifisering, utdanning, opplæring og etter- og videreutdanning, samt økte ressursene til oppfølging og arbeidsrettede tiltak. NAVs mulighet til å drive tett oppfølging av unge som sliter med å få jobb må styrkes. Det samme gjelder alle de unge som sliter med psykiske vansker.

Unio vil peke på at samtlige utvalg som har vurdert sysselsettings- og arbeidsmarkedspolitikken de siste årene har foreslått en økning i lønnstilskuddsordningen. Her viser all erfaring at tiltakene gir god effekt i form av økt sysselsetting og mindre utstøting og frafall. Likevel er økningen i bruken av lønnstilskudd de siste årene svak.

Unio mener at utdanning og kompetanse er avgjørende for de unges muligheter i arbeidsmarkedet. Det er viktig at kommuneøkonomien styrkes slik at kommunene kan tilby flere jobber, men også fordi det kommunale tjenestetilbudet er avgjørende både for å styrke arbeidet med psykisk helse og for å få flere til å fullføre videregående skole og gjøre flere klare for videre utdanning og arbeid. Kommunenes mulighet til å gjøre en bedre jobb på disse områdene er avgjørende for at vi kan opprettholde en økonomi med høy kompetanse, produktivitet og sysselsetting. Den norske modellen er avhengig av høy verdiskaping og høye skatteinntekter om den skal levere gode velferdstjenester.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene
sekretariatsjef

Erik Orskaug
sjeføkonom